

ת"פ 51184/07/15 - מדינת ישראל נגד יעקב מזור- נדון, מתן חי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 51184-07-15 מדינת ישראל נ' מזור ואח'

לפני כבוד השופט עלאא מסארוזה
המאשימה:
נגד

הנאשמים:
1. יעקב מזור- נדון
2. מתן חי

ב"כ המאשימה: עו"ד ענת גוש-חלב, מת"פ ת"א

ב"כ הנאשם 2: עו"ד יפעת כץ

הערה:

בהמשך לדיון שהתקיים בפניי ביום 22.6.2020, ועל מנת לייעל את הדיון הקבוע ליום 8.7.2020, להלן החלטתי בטענה המקדמית של ההגנה.

החלטה

עמוד 1

(לגבי נאשם 2)

השאלה שעלתה בדיון היא: האם ניתן לדון בבקשה להארכת תוקף צו שירות לתועלת הציבור, על אף שהוגשה לאחר תום התקופה, או שמא יש לדחות בקשה כאמור על הסף, בהעדר סמכות, שכן בקשה מסוג זה יש להגיש בתוך תקופת הזמן ולא לאחריה.

השתלשלות בהליך

ביום 4.1.2018 נגזר דינו של הנאשם לעונשים שונים ובכלל זה צו מבחן לשנה וצו של"צ בהיקף של 200 שעות בהתאם לתכנית שגושה על ידי שירות המבחן. תקופת הצו המרבית, כקבוע בחוק, היא שנה אחת.

ביום 6.2.2019 הוגש לבית המשפט תסקיר מסכם בנושא צו המבחן (נסרק לתיק ביום 7.2.2019).

ביום 25.3.2019 הוכנה בקשה להארכת צו השל"צ למשך שנה נוספת (הבקשה נסרקה לתיק ביום 26.5.2019).

ביום 26.5.2019 נעתר בית המשפט לבקשת שירות המבחן, מבלי שהתקבלו תגובות ומבלי דיון וכך נקבע: "ניתן צו כמבוקש. העתק לצדדים ולשירות המבחן".

ביום 31.7.2019 הוגשה בקשה לדיון מחדש בצו השל"צ בה התבקש בית המשפט "לקיים דיון מחדש בעניינו וממליצים על ביטול הצו והטלת ענישה חלופית" (נסרקה ביום 1.8.2019).

ביום 2.8.2019 בהחלטת בית המשפט התבקשה תגובת ב"כ הנאשם.

ביום 21.8.2019 הודיעה ב"כ הנאשם כי לא הצליחה ליצור קשר עם הנאשם ולא תוכל למסור תגובה לגוף הבקשה.

ביום 15.1.2020, לאחר חילופי מותב בתיק, הגיש שירות המבחן בקשה מחודשת בתיק. בהחלטה מיום 19.1.2020 ניתנה על ידי הזדמנות להגנה להגיב לבקשה. ב"כ הנאשם ביקשה ארכה לתגובה שהתקבלה.

ביום 3.2.2020 הגיבה ההגנה כי עדיין טרם נוצר קשר עם הנאשם ולכן לא ניתן להגיש תגובה.

ביום 4.2.2020 קבעתי דיון בבקשה ליום 19.3.2020 והוריתי על זימון הנאשם באמצעות שוטר.

הדין שנקבע ליום 19.3.2020 לא התקיים לנוכח משבר הקורונה והדין התחדש ביום 17.5.2020. בשל אי התייצבות הנאשם וסיבות נוספות הדין נדחה.

ביום 22.6.2020 טענו הצדדים לפניי. הסנגורית הודיעה שהצליחה ליצור קשר עם הנאשם, אך מפאת מחלה נבצר ממנו להתייצב לדין. למרות האמור, ביקשה ההגנה לנצל את הדין להעלאת טענה מקדמית.

טענות עיקריות של הצדדים

לטענת ההגנה, הבקשה הראשונה להארכת המועד לביצוע מכסת שעות השל"צ הוגשה באיחור ובחוסר סמכות שכן הוגשה לאחר תום תקופת צו השל"צ.

התביעה התנגדה בתוקף לעתירת ההגנה למחיקת בקשת שירות המבחן על הסף. לטענת התביעה, המדובר בבקשה שהוגשה על ידי שירות המבחן לאחר שיחות עם הנאשם ולכן מדובר בבקשה שהוגשה על דעתו ובהסכמתו. כמו כן, טענה התביעה שאין כל מניעה להגיש בקשה להארכה לאחר המועד הקבוע.

ההגנה הפנתה לסעיף 71ב לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שכותרתו "תקופת הצו ושינויו":

71ב. (א) תקופת תקפו של צו שירות לא תעלה על שנה אחת, אולם רשאי בית המשפט להאריכה מנימוקים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שמכסת שעות העבודה לא תעלה על מכסת השעות שנתחייב בה הנידון מלכתחילה.

(ב) בית המשפט שנתן צו שירות רשאי - על פי בקשת קצין מבחן או על פי בקשת הנידון - לעיין מחדש בצו, לשנותו, לקבוע בו הוראות חדשות או לבטל הוראה מהוראותיו, הכל כפי שיראה לצורך בנסיבות הענין.

לטענת ההגנה החלטת בית המשפט להאריך את הצו, ללא דיון וללא הנמקה מפורטת, ניתנה "בשגגה", שכן ההחלטה עצמה נעדרת פירוט של "נימוקים מיוחדים שיירשמו" והיא ניתנה ללא תגובה, והכל לאחר שתוקף הצו פג מזה כמה חודשים לפני כן.

עוד טענה ההגנה לאכיפה בררנית והגנה מן הצדק לנוכח עמדת התביעה בתיק אחר דומה (ת"פ 17206-05-14 מדינת ישראל נגד אבו עדרה (שלום רחובות)), שם הסכימה התביעה שיש למחוק בקשה להארכת מועד לצו של"צ משום שזו הוגשה באיחור ולאחר תום התקופה. נטען שהמדינה איננה יכול לדבר "בשני קולות".

בתשובה לטענת "הדיבר בשני קולות" השיבה ב"כ התביעה כי בדקה את הנושא והגיעה למסקנה שבאותו תיק מבית משפט השלום ברחובות, ועל רקע התנהלות חריגה של שירות המבחן (שהיו קיצוני ועוד נסיבות) הסכימה התביעה שם לטענה, אך זאת בגדרי המקרה המסוים שם.

ההגנה התנגדה לקו טיעון זה, אשר נסמך לשיטתה על תסקיר שהוגש בתיק אחר ואיננו קביל בתיק שבפנינו.

כמו כן, ההגנה חלקה על טענת התביעה שהנאשם בתיקנו הסכים להגשת הבקשה להארכת מועד וזאת בהעדר תיעוד לכך.

דין והכרעה

החלק המשפטי

טענת הסנגורית לפיה על הבקשה להארכת מועד לביצוע שעות של"צ להיות מוגשת בתוך תקופת הצו, איננה עולה באופן מפורש מלשון חוק, והיא אך משתמעת בלבד. אכן, קיים היגיון רב בהגשת בקשה להארכת מועד בתוך התקופה המקורית ולא לאחריה. ועדיין, אין בלשון החוק שלילה מוחלטת של עצם האפשרות להגשת בקשה להארכת לאחר תום התקופה המקורית ולא במהלכה. משמעות הדבר שיש להגיש את הבקשה להארכת מועד לשם ביצוע שעות השל"צ בתוך התקופה המקורית (השנה הראשונה), אך אין בלשון החוק שלילה קטיגורית ואוטומטית של האפשרות לעתור (באיחור או בדיעבד), ולבקש הארכת מועד.

המחוקק קבע שבית המשפט רשאי להאריך את התקופה "מנימוקים מיוחדים שיירשמו". לכן, במסגרת החלטתו על בית המשפט לקחת בחשבון מועד הגשת הבקשה, וככל שהבקשה הוגשה באיחור קיצוני, ניתן לשקול זאת בהחלטה. רוצה לומר שככל שמועד הגשת הבקשה רחוק יותר, ניתן לשקול דחיית הבקשה מטעם זה בלבד. הדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט ובמסגרת סמכותו, ולכן אין בכך כדי לשלול את סמכותו של בית המשפט להידרש לבקשות להארכות מועד שהוגשו באיחור ולאחר תום התקופה שנקבעה מראש לסיום שעות השל"צ.

כאמור סעיף 71ב(א) לחוק העונשין אינו מציין מגבלה של מועד הגשת הבקשה. בסעיף זה צוין שהמגבלה היחידה היא כמות שעות השל"צ שנקבעה בגזר הדין המקורי, ממנה לא ניתן לחרוג.

עיון בדברי ההסבר לתיקון, מלמד שתכלית החוק היא הרחבת שיקול הדעת השיפוטי כדי לאפשר גמישות בביצוע צו השירות. ראו דברי ההסבר של הצעת חוק 1357, מיום 19.7.1978, ביחס לתיקון 8 לחוק העונשין, תשל"ח-1978, שם צוין:

"סעיפים 71ב עד 71ה עוסקים בפרטי של צו השירות, תקופתו, תנאיו, הפיקוח על ביצועו ודרכי שינויו. כיוון שהנסיבות עשויות להשתנות ועמן גם יכולתו של הנידון לבצע את השירות... יש צורך בגמישות ובמתן אפשרות לבית המשפט להתאים את צו השירות לנסיבות המשתנות".

לפי ניתוח זה, אין לשלול, ברמה קטיגורית, הגשת בקשה להארכת מועד לביצוע צו שירות לתועלת הציבור, לאחר תום התקופה שנקבעה לכך. מסקנה זו עולה בקנה אחד עם היגיון הדברים שאין זה ראוי שנאשם, שלא קיים את צו השירות בתוך מסגרת הזמן המקורית, ייהנה מתקלה של שירות המבחן שלא הגיש את הבקשה - המיטיבה עבורו - לאפשר לו מרחב זמן נוסף להשלמת הצו.

עליו עוד להתייחס לטענת הסנגורית באשר להשוואה בין ההסדר לגבי צו של"צ לבין לעונש המאסר על תנאי, שם המחוקק ידע להבחין בין "חידוש מאסר על תנאי" שתוקפו פג, לבין "הארכת מאסר על תנאי" שעודנו בתוקף. ההסדר של חידוש/הארכה לא קיים בצו של"צ, ולכן ההגנה טוענת שאין דרך לחדש את הצו וניתן אך ורק להאריכו בעודו בתוקף.

אינני מקבל את הטענה. קיים הבדל מהותי בין שני סוגי העונש. בעוד שהמאסר המותנה הוא עונש מאסר עם תאריך תפוגה ידוע מראש, שאינו תלוי בפרמטרים אחרים, עיקר רכיב השל"צ הוא במכסת השעות שיש להשלים. העונש נותר בעינו ואינו פוקע מאליו, גם אם הנאשם לא פעל להשלמתו בתוך מסגרת הזמן הקבועה. בשונה מעונש של מאסר על תנאי או צו הרחקה, רכיב השל"צ קובע מכסה שעל הנאשם לעמוד בה ולסיימה, כאשר מסגרת הזמן היא חיצונית ולא מובנית בתוך העונש כמו בהרחקה או במאסר על תנאי.

דומה הדבר לבקשות להארכת תוקף החזקת תפוסים ומוצגים לאחר 180 ימים (סעיף 35 לפסד"פ), בהשוואה להליך שונה אך דומה: הארכת תוקף ערבויות (כספיות) בתנאי שחרור (סעיף 58 לחוק המעצרים).

נקבע בחוק שמשך התקופה של החזקת התפוסים והמוצגים והן משך תקופת הערבויות הכספיות שניתנו במסגרת תנאים לשחרור בערובה, הוא שישה חודשים. בעוד שלגבי תפוסים ומוצגים נקבע כי ניתן להגיש בקשה להארכת תוקף החזקתם גם לאחר שישה חודשים (ראו למשל בש"פ 99/6686 **אליהו עובדיה נגד מדינת ישראל** (2000) [פורסם באתר נבו] (להלן: עובדיה), הערבויות תפוקעות מאליהן בתום 180 ימים, אם לא הוגשה בקשה להארכתן בתוך התקופה (ראו בש"פ 4586/06 **חלידו נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (22.8.2006)) (להלן: חלידו).

מה ניתן ללמוד מהאמור על המקרה שלפנינו?

לשון החוק בסעיף 58 לחוק המעצרים הינה מפורשת: "**ואולם בית המשפט רשאי, בתוך תקופת הערובה, להאריך אותה ואת תנאיה, לתקופה נוספת שלא תעלה על 180 ימים, אם הוגשה בקשה באישור תובע**". ללמדך שכאשר המחוקק ראה חשיבות בהגשת הבקשה בתוך התקופה הקבועה ידע הוא לציין זאת במפורש ובאופן פוזיטיבי. ניכר שבענייני תנאי שחרור בערובה, המחוקק ראה חשיבות בהגשת הבקשה להארכה בתוך מסגרת הזמן ולכן הדבר מצא ביטוי בנוסח החוק.

שנית, עיון בשני פסקי הדין (עובדיה וחלידו) מלמד כי השוני בין תכלית ההחזקה של התפוסים לבין תכלית תוקף הערבויות הוא שהכתיב התוצאה המשפטית השונה. הפגיעה הקשה בזכויות היסוד של הפרט (כגון, חירות וקניין) הכרוכה בהארכה אוטומטית של תנאי ערובה איננה שקולה לפגיעה בהמשך החזקת תפוסים ומוצגים.

לאור התכליות של תפיסת חפצים וראיות, גם לאחר שפג תוקף החזקתם נדרשת החלטה שיפוטית בקשר לשחרורם או המשך תפיסתם. שונים פני הדברים ביחס לתנאי ערובה שתוקפן פוקע מאליו.

בהיקש למקרה שלנו, הארכת מועד שתאפשר לנאשם להשלים את שהצטווה לבצע (שעות של"צ) איננה כרוכה בפגיעה בזכויות הנאשם, ויש שיאמרו שההיפך הוא הנכון. הארכת המועד לביצוע השל"צ עשויה לסייע לנאשם ולהעניק לו מרחב זמן נוסף להשלים את מכסת השעות. תכלית קציבת הזמן להשלמת מכסת השל"צ נועדה ליצור מסגרת זמן סבירה במהלכה יושלם העונש. על רקע האמור בדברי ההסבר לחוק, בצד תכלית זו העניק המחוקק לבית המשפט שיקול דעת שמאפשר לו לגלות גמישות בשאלת משך התקופה, על מנת שלא לפגוע בנאשם וביכולתו לקיים את הצו.

אשר להחלטה מבית משפט השלום ברחובות, שם נדחתה בקשה להארכת מועד לביצוע של"צ משום שהוגשה בשיהוי ניכר, המדובר בעמדה מוסכמת שהציגו הצדדים ולכן בית המשפט לא נדרש להכריע בשאלה המשפטית.

יש להניח שהסכמת התביעה (שם), ניתנה על רקע הנסיבות שעלו באותו תיק, ואין היא מחייבת את התביעה בכל תיק דומה, בוודאי שאיננה מחייבת את בית המשפט, שיכול להכריע אף בניגוד לעמדת התביעה. רוצה לומר שטענת ההגנה "לדיבור בשני קולות" מצד המדינה לא הוכח כדבעי בפניי, אך גם לו הוכח - איננו מחייב את המשפט לאמץ עמדה קודמת של המדינה. מדובר בעמדה משפטית של צד להליך ולא בהחלטה מנהלית בעלת השלכות רחב מחייבות. ברור שהצגת עמדה של התביעה בסוגיה משפטית בבית משפט אחד, איננה מחייבת התביעה בכל מקום אחר ברחבי הארץ. ייתכן שעמדת התביעה שם לקחה בחשבון נתונים שקשורים לאותו תיק ולא את נאשם, אך גם אם עמדתה זו התבססה על קריאה משפטית (שגויה לשיטתי) לפיה אין לבית המשפט כלל סמכות, אינני רואה בעמדה זו שהוצגה בתיק אחר, ככזו שמגבילה את שיקול דעתה של התביעה כאן, ובוודאי לא שיקול דעתו של בית המשפט בתיק. אם תתקבל טענת ההגנה, הרי שהצגת עמדה שגויה על ידי התביעה במקום אחד, תחייב אותה בכל מקום אחר, ואין זה ראוי.

נסיבות המקרה שלפניי

מצאתי עוד שנסיבות המקרה שלפנינו תומכות אף הן בתוצאה המשפטית אליה הגעתי.

אזכיר כי במקרה שלפניי, בית המשפט נעתר לבקשת שירות המבחן להארכת המועד. המועד הוארך בצו שיפוטי, וזהו מעשה עשוי. על החלטה זו לא השיג מי מהצדדים.

הבקשה הנוכחית (האחרונה) הוגשה במועד (בתוך תקופה השנה הנוספת). ההגנה מבקשת לדחות את הבקשה הנוכחית תוך תקיפה עקיפה של החלטת ההארכה הקודמת משנת 2019. ההגנה מבקשת לשכנע שאין תוקף משפטי להארכה השיפוטית הקודמת, שניתנה ללא דיון וללא הנמקה מפורטת לטענתה. זו בקשה חריגה כידוע, ואין בידי לקבלה על רקע הנסיבות בתיק זה. אפרט.

הבקשה שהוגשה לבית המשפט בשנת 2019, הגם שנסרקה באיחור של מספר חודשים (הוכנה כחודשיים וחצי לאחר המועד), היא בקשה מנומקת בה עלו הפרטים הבאים:

א. הנאשם ביצע 20 שעות מתוך 200 שעות ואז ניתק קשר עם שירות המבחן.

ב. לאחר שחודש הקשר עם הנאשם, הסביר האחרון שלאור נסיבות אישיות, התקשה להשלים את השעות במסגרת פרק הזמן שניתן.

ג. הנאשם הביע נכונות ומחויבות לעמוד בתנאי הצו ולהשלים את השעות.

ד. דווח לבית המשפט שלא נפתחו תיקים חדשים לנאשם.

בהינתן הנימוקים המיוחדים שפורטו לעיל, ולאור עמדתו המשתמעת של הנאשם, ואף שצודקת ההגנה בהפנותה לסעיף 71ב לחוק העונשין הדורש נימוקים מיוחדים שיירשמו, לא מצאתי כי המקרה בפניי מצדיק את המהלך החריג של תקיפה עקיפה של צו שיפוטי שניתן בסמכות, לפי הניתוח בחלק המשפטי. הנימוקים העולים בבקשת שירות המבחן מקיימים לשיטתי את הדרישה לנימוקים "מיוחדים" וזאת בהיבט המהותי.

אשר על כן, מצאתי לדחות את הטענה המקדמית של ההגנה והדיון יימשך בפניי לגוף העניין.

המזכירות תעביר החלטה זו לצדדים בדחיפות.

ניתנה היום, י"ד תמוז תש"פ, 06 יולי 2020, בהעדר הצדדים.